

Ilmaisupainotus

Oppilas voi soveltuvuuskokeen kautta hakea yläkoulun 7. luokalla alkavaan ilmaisupainotteiseen opetukseen. Soveltuvuuskokeessa oppilas saa mahdollisuuden osoittaa kiinnostuksensa ilmaisuun esimerkiksi näyttelemällä, käsikirjoittamalla, tanssimalla, laulamalla, soittamalla tai muilla keinoin.

Ilmaisu on oppiaine, joka kehittää oppilaan ilmaisutaitoja ja sosiaalisia valmiuksia toiminnallisten harjoitteiden ja yhdessä työskentelemisen kautta. Ilmaisu tarjoaa elämyksiä ja kokemuksia erilaisissa viestintätilanteissa. Toiminnallinen ja elämyksellinen työskentely kehittävät monipuolisesti oppilaan viestintä- ja vuorovaikutustaitoja. Keskeisintä ilmaisun oppiaineessa on tekemisen prosessi.

Ilmaisussa oppilas tutustuu teatteri-ilmaisun perusteisiin ja teatterin työskentelytapoihin. Roolityöskentelyn avulla vahvistetaan oppilaan ilmaisu- ja havaintokyvyn kehittymistä. Opetuksessa tuetaan oppilaan taiteellisen ajattelun kehittymistä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aikaisempi kokemusmaailma ja kiinnostuksen kohteet. Ilmaisu oppiaineena tukee itsetuntemuksen ja positiivisen minäkäsityksen vahvistumista.

Ilmaisupainotuksessa keskeisiä sisältöjä ovat draama, teatteri-ilmaisu, musiikkiteatteri sekä puhe- ja liikeilmaisu. Ilmaisussa tutustutaan seuraaviin teatterin osa-alueisiin: näyttelijäntyö, dramaturgia ja käsikirjoittaminen, musiikkiteatteri, tanssi- ja liikeilmaisu, ohjaajantyö, lavastus, valo- ja äänisuunnittelu, puvustus ja maskeeraus, nukketeatteri, varjoteatteri, prosessidraama, työpajateatteri ja tarinateatteri.

7. luokalla opetusta on yksi vuosiviikkotunti. 8. ja 9. luokalla ilmaisun painotettu opetus on osa valinnaisainekokonaisuutta ja sitä opiskellaan kolme vuosiviikkotuntia molempina vuosina. Tämän lisäksi 7.- 9. luokilla käytetään draaman työtapoja erityisesti suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla. Opetuksessa hyödynnetään Helsingin kaupungin monipuolista kulttuuri- ja media-alan tarjontaa.

Arviointi

Ilmaisun oppiaineessa arvioinnin kohteena on työskentelyprosessi: työn suunnittelu, toteutus ja oman toiminnan arviointi. Arviointi perustuu vuorovaikutukseen opettajien, oppilaan ja koko ryhmän välillä.

7. vuosiluokalla ilmaisua opiskellaan yhden vuosiviikkotunnin (1vvt) verran. 7. luokan opinnot arvioidaan sanallisesti (hyväksytyy/hylätty).

8. ja 9. vuosiluokalla ilmaisua opiskellaan kolmen vuosiviikkotunnin (3 vvt) verran. 8. ja

9. luokan opinnot arvioidaan numeerisesti.

Vuosiluokka 7: Esirippu nousee!

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt (1 vvt)

Draamakasvatuksen ja teatteri-ilmaisun perusteet:

T1 Oppilas tutustuu pedagogisen draaman menetelmiin.

T2 Oppilas oppii toimimaan vaihtelevissa rooleissa pien- ja suuryhmissä.

T3 Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa viestijänä.

T4 Oppilas tutustuu draaman ja draamallisen kerronnan keinoihin.

Improvisaatio ja liikeilmaisu:

T1 Oppilas harjaantuu viestinnän seuraamiseen ja viestien vastaanottamiseen: kuunteluun, havainnointiin, esityksen seuraamiseen ja oppii arvioimaan omaa toimintaansa viestijänä.

T2 Oppilas monipuolistaa omaa ilmaisukieltään: ääntä, eleitä, ilmeitä, liikkeitä ja niiden käyttöä erilaisissa vuorovaikutuksellisissa tilanteissa sekä kehittyä kehon hallinnassa, hahmottamisessa ja koordinaatiokyvyssä.

T3 Oppilas toimii vaihtelevissa rooleissa pien- ja suuryhmissä.

Seitsemännen luokan ilmaisuopetuksessa syvennetään alakoulussa tutuksi tulleita draaman ja teatterin osa-alueita ja työtapoja. Lisäksi opetuksessa tutustutaan uusiin menetelmiin ja laajennetaan oman taiteellisen työskentelyn repertuaaria. Kaikki työskentely on suunniteltu tukemaan oppilaiden toisiinsa tutustumisen ja ryhmäytymisen tavoitetta.

Seitsemännen luokan ilmaisussa aikaisemmin opitut improvisaation ja liikeilmaisun taidot kehittyvät. Improvisaation harjoittelussa kerrataan aikaisemmin alakoulussa opiskeltuja improvisaation perusteita ja edetään ryhmä huomioiden haastavampiin improvisaation harjoitteisiin. Näitä voivat olla esimerkiksi esittävä improvisaatio, yksilöimprovisaatio, musiikki- ja ääni-improvisaatio, liikeimprovisaatio ja pidemmät improvisaatioharjoitteet.

Liikeilmaisun opetus painottuu monipuolisiin kehollisiin harjoitteisiin, joissa keskiössä on kontakti ympäröivään tilaan ja muuhun ryhmään. Tärkeää on oppilaan oma kehollinen kokemus sekä kehollisen ja liikkeellisen ilmaisun haastaminen. Opetuksessa annetaan tilaa yksilön luovalle ilmaisulle ja sen kehittymiselle.

Lisäksi seitsemännen luokan ilmaisuopetus painottuu draama- ja teatterimenetelmien osaamisen laajentamiseen. Opetuksessa jatketaan tutustumista draaman eri menetelmiin, kuten prosessidraamaan, työpajateatteriin, nukketeatteriin, naamioteatteriin, devising-menetelmään, ohjaajantyöhön ja tarinateatteriin sekä tanssi-ilmaisuun. Tutustumista tehdään sekä oppitunneilla että hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan ulkopuolisia tahoja.

Opetus on suunniteltu huomioimaan siirtymä kohti kahdeksannen ja yhdeksannen luokan ilmaisuopintoja, joissa painottuu aikaisempaa enemmän esityksen rakentaminen. Oppilas harjoittelee osana seitsemännen luokan opintoja myös oman tekstin kirjoittamista ja ohjaamista esityksen pohjaksi yhdessä muun ryhmän kanssa. Opinnoissa kannustetaan oman taiteellisen ajattelun kehittämiseen ja draaman osa-alueiden tarkastelemiseen myös omien mielenkiinnonkohteiden näkökulmasta.

Vuosiluokka 8: Lava on meidän!

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt (3 vvt)

Musiikkiteatteri/ 2vvt:

T1 Oppilas syventää omista lähtökohdistaan käsin tietojaan ja taitojaan äänenkäytön ja laulamisen perusteissa. Oppilas tuntee puhe- ja lauluäänen tuoton, harjoittamisen ja ääniongelmien ennaltaehkäisyn peruseriaatteet (L1-L6).

T2 Oppilas tutustuu erilaisiin laulajiin ja laulutyyliin sekä oppii laulamaan sekä akustisessa tilassa ilman äänentoistoa että mikrofoniin (L4-L6). Oppilas oppii äänentoiston kasaamisen erilaisiin tiloihin ja tutustuu miksaamisen peruseriaatteisiin (L1,L5).

T3 Oppilas kehittää soittotaitoja sekä nuotinlukutaitoja (L1-L2, L5).

T4 Oppilas kehittyy teatterimuusikkona äänimaisemien, säestysten, ryhmämusisoinnin tai sooloesitysten toteutuksissa. Oppilas osaa musisoida esityksissä, niin että pyrkii musiikin ja draaman yhteisvaikutukseen esityksissä näyttämömusiikin ja elokuvamusiiikin keinoin.

T5 Oppilas tuntee perusasiat kuulemisesta ja puheen havaitsemisesta sekä osaa analysoida puhetta ja ääntä kuulonvaraisesti (L1, L5-L6).

Draamakasvatuksen ja teatteri-ilmaisun perusteet/1 vvt:

T1 Oppilas ottaa vastuun oman roolinsa kehittämisestä, harjoittelemisesta ja esittämisestä.

T2 Oppilas osallistuu käsikirjoittamiseen, dramaturgiaan, näyttelemiseen, laulamiseen, soittamiseen tai visuaaliseen ilmeen toteuttamiseen.

T3 Oppilas osaa käyttää draamallisen kerronnan keinoja.

T4 Oppilas monipuolistaa omaa ilmaisukieltään; ääntä, eleitä, ilmeitä, liikkeitä ja niiden käyttöä erilaisissa vuorovaikutuksellisissa tilanteissa.

T5 Oppilas kehittyä viestinnän seuraamisessa ja viestien vastaanottamisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa eri taiteenaloja hyödyntäen

Ilmaisupainotuksessa keskitytään kahdeksannella luokalla musiikkiteatteriesityksen suunnitteluun, harjoitteluun ja esittämiseen. Oppilas voi näyttämisen, laulamisen, soittamisen tai tanssimisen lisäksi valita syventymiskohteekseen käsikirjoittamisen ja dramaturgian tai esityksen visuaalisen ilmeen luomisen.

Musiikkiteatterin tekemisessä tarinat, käsikirjoittaminen ja dramatisointi ovat keskeisessä roolissa. Oppilaat voivat valita musiikkiteatterityöskentelyksi pohjaksi valmiita tekstejä, näytelmiä tai elokuvia. Esitys voi koostua valmiiden tekstien muokkauksista, alkuperäisistä tarinoista irrotetuista irrallisista kohtauksista kollaaseina tai oppilaat voivat kirjoittaa kokonaan oman tarinansa esityksen pohjaksi.

Musiikkiteatteriproduktioissa työskentely on sidottu ajan kulttuurisiin ja musiikillisiin ilmiöihin. Produktiot sisältävät tarinoista, sketseistä, lauluista ja tansseista koostuvia tapahtumia. tarinat musiikissa ja musiikki tarinoissa kulkevat punaisena lankana käsikirjoitusta laadittaessa.

Musiikkiteatteriopinnoissa oppilas työskentelee osana isoa kokonaisuutta. Opiskelu antaa kokemuksen idean, improvisaation, inspiroitumisen, suunnittelutyön ja harjoittelun tuottamasta matkasta kohti esitystä.

Opintoihin sisältyy kulttuurielämään tutustumista. Opiskelu kahdeksannella luokalla antaa valmiuksia taidepainotteisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen.

Vuosiluokka 9: Loppunäytös!

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt (3 vvt)

Draamakasvatuksen syventävät opinnot/1 vvt:

T1 Oppilas syventää pedagogisen draaman menetelmiä

T2 Oppilas osaa toimia vaihtelevissa rooleissa pien- ja suuryhmissä.

T3 Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa viestijänä

T4 Oppilas syventää draaman ja draamallisen kerronnan keinoja.

Teatteri-ilmaisun syventävät opinnot/2 vvt:

T1 Oppilas monipuolistaa edelleen omaa ilmaisukieltään; ääntä, eleitä, ilmeitä, liikkeitä ja niiden käyttöä erilaisissa vuorovaikutuksellisissa tilanteissa.

T2 Oppilas osaa seurata teatteriesitystä yleisön roolissa ja eritellä näkemäänsä.

T3 Oppilas tutustuu teatterin historiaan soveltuvien osien, esim. osaa sijoittaa tekemänsä näytelmän historialliseen kontekstiinsa.

T4 Oppilas osoittaa osaamistaan lopputyön muodossa.

T5 Oppilas hyödyntää eri taiteenaloja soveltuvassa projektissa (esim. tanssi – ja liikeilmaisuus, musiikki, soittaminen, laulaminen, äänimaisemien luominen, lavastus, valaistus, puvustus)

Yhdeksännellä vuosiluokalla tähdätään lopputyöhön, jota työstitään lukuvuoden aikana. Lopputyö suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän yhteisenä tuotoksena. Prosessin aikana harjoitellaan ilmaisun eri osa-alueita, tutkitaan näyttelijäntyötä roolihenkilöiden rakentamisen kautta, pohditaan dramaturgiaa, opetellaan ääni- ja valotekniikkaa sekä suunnitellaan puvustusta ja lavastusta. Oppilaat tutkivat ryhmän lopputyön aihetta myös tematiikan ja historiallisen kontekstin kautta.

Aihetta voidaan lähestyä myös katsomalla näytelmä tai elokuva, jonka toteutusta ja rakennetta arvioidaan ja analysoidaan yhdessä keskustellen. Oppilas arvioi näkemäänsä kriittisesti tarkastellen.

Osana lopputyötä oppilas dokumentoi omaa työskentelyään sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi portfolion tai oppimispäiväkirjan avulla. Prosessiin kuuluu myös itsearviointi.